

УДК 373.2

DOI 10.31654/2663-4902-2022-PP-2-74-81

Пісоцька Л. М.

старший викладач кафедри дошкільної освіти
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
lm.pisozkaja@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8856-7866

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ 4–5 РОКІВ ЗАСОБАМИ МАЛЮВАННЯ В УМОВАХ ЗДО

У статті розглядається проблема формування у дітей дошкільного віку (4–5 років) основ художньої творчості засобами малювання. Наголошується, що означена проблема є складовою актуального на сьогодні завдання дошкільної освіти – художнього розвитку та виховання дітей дошкільного віку. У статті автори вказують на основні компоненти, критерії та показники розвиненості художньої творчості дітей чотирьох–п'яти років, у відповідності з якими було розроблено емпіричну методику. Крім того, акцентується увага на загальних показниках художньої творчості дітей 4–5 років, на які звертається увага у дослідженні: захопленість образотворчою діяльністю, оригінальність у створенні художніх образів у малюванні.

У емпіричному дослідженні авторами зафіксовано, що переважна більшість (30 %) дошкільників характеризується низьким рівнем розвиненості художньої творчості, які проявляються у їх образотворчій діяльності, 53 % дітей чотирьох–п'яти років властивий середній рівень художньої творчості. Найменше виявлено дошкільників чотирьох–п'яти років (17 %), які мають високий рівень сформованості художньої творчості. Загалом 83 % дітей середньої групи ЗДО характеризуються недостатньою мірою сформованості художньої творчості у малюванні.

Вивчаючи виховні впливи педагогів на формування художньої творчості з'ясовано, що вихователі недостатньо оцінюють потенціал малювання у розвиткові дитячої творчості, використовують обмежений арсенал засобів в освітньому процесі. Переважна більшість педагогів у ЗДО лише епізодично допомагають опануванню дітьми чотирьох–п'яти років найбільш вагомими засобами малювання, формуючи художні вміння дошкільників і зовсім мало вихователі співпрацюють у цьому плані з батьками дітей. Лише невелика кількість педагогів взаємодіють з даною проблемою з батьками вихованців середньої групи. Також не всі вихователі вірно розуміють саме явище дитячої творчості, хоча й підкреслюють її спрямованість на пізнання світу, але не достатньо усвідомлюють як її потрібно підтримувати

Виховний вплив батьків на художню творчість дітей 4–5 років не можна назвати системним. Переважна більшість дорослих не цікавиться розвитком образотворчості дітей у малюванні, лише біля половини батьків виявляють зацікавленість у розширенні засобів малювання. Водночас невелика частина батьків дітей налаштована на співпрацю з педагогами ЗДО у цьому контексті освітнього процесу.

За результатами проведеного дослідження зроблено висновок щодо необхідності оптимізації процесу формування художньої творчості дітей чотирьох–п'яти років у малюванні.

***Ключові слова:** художня творчість, художня творчість дітей 4–5 років, образотворча діяльність, малювання, формування художньої творчості дошкільників.*

Постановка проблеми. Питання художньої творчості пов'язано з пізнанням світу та творчим зростанням особистості, особливо з розвитком її естетичного потенціалу. Розв'язання цієї проблеми знаходиться у тісному взаємозв'язку з питаннями соціалізації, розвитку, навчання та виховання молоді. Формування художньої

творчості є одним із важливих напрямів і завдань естетичного виховання дошкільників, що особливо актуалізується у 4–5 років, що пов'язано з виникненням інтересу дітей до малювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У широкому розумінні творчість розуміють у якості особливої здатності людини до пізнання та перетворення навколишнього світу. Художня творчість у науці розуміється як продуктивна діяльність особистості, яка спрямована на створення нових естетичних цінностей (творів мистецтва) і ґрунтується на оригінальному та самостійному художньому мисленні [1, с. 344].

Серед розмаїття такої активності людини вирізняють її образотворчу діяльність, зокрема малювання. Її продуктом є малюнок, який, на думку М. Кириченко, І. Кириченко, має значні образотворчі можливості, хоч і виконується від руки за допомогою графічних засобів – лінії, штриха, плями та їх поєднання [2, с. 12]. Виконання малюнку залежить безпосередньо від художніх знань і вмінь, які набувають під час мистецької освіти, яка розпочинається у дошкільному дитинстві.

У дошкільному віці прояви творчості у контексті художньої діяльності, зокрема образотворчої (малювання) досліджували О. Дронова, Г. Сухорукова, Т. Поніманська, О. Половіна, С. Янцур, В. Котляр, О. Терещенко. В. Котляр підкреслює, що творчість дитини 4–5 років в цілому подібна за компонентами та спрямованістю творчому акту митця (художника), хоча й відбувається на елементарному рівні, а її ускладнення можливе за умови поступального руху, у напрямку накопичення простих творчих елементів, на основі яких з'являються більш складні [3, с. 155]. Подібною думки дотримувалася й Т. Поніманська, яка наголошувала на тому, що творчі вміння у художній діяльності формуються поступово, чому сприяє спеціальне навчання дошкільників [4, с. 299].

О. Терещенко вказувала, що творчість є суто суб'єктивним надбанням дитини у цей період життя (4–6 років), оскільки образотворча діяльність створює можливості для пізнання дитиною себе, розкриття своїх схильностей, талантів, а її підґрунтя становлять художні вміння, задатки й здібності, оцінне ставлення до себе, власної творчої активності та здобутків (малюнку) [5, с. 10]. Саме тому О. Половіна й наполягає на тому, що доцільно саме цілеспрямовано підходити до вдосконалення художньо-естетичного розвитку дошкільників, розвивати їх у мистецькій освіті дошкільнят, оскільки вона задовольняє потреби й прагнення дітей під час підбору засобів для створення художнього образу, що суттєво розширює можливості творчих актів дитини [6].

О. Дронова, Г. Сухорукова, Л. Янцур теж підкреслюють роль дорослих у процесі збагачення досвіду образотворчості у дітей. Зокрема вони відмітили, що у дошкільника, у якого наявні знання й уявлення про властивості художніх матеріалів і технік їх використання, з'являються переваги й вподобання щодо їх використання, а отже зростає можливість фантазувати, творити, створюючи нові художні образи [7, с. 229].

Зважаючи на те, що образотворчість є для дітей 4–5 років продуктивною та найбільш улюбленою діяльністю, на нашу думку, доцільно формувати художню творчість саме засобами малювання. Отже, **мета статті** полягає у емпіричному вивченні особливостей художньої творчості дітей 4–5 років у малюванні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ході вивчення особливостей художньої творчості дітей 4–5 років у малюванні ми орієнтувалися на такі критерії: *художнє сприйняття та художньо-естетичні емоції й почуття; самостійні та творчі художні дії; художньо-естетична оцінка*. Структурними складовими *розвиненості художньої творчості у малюванні дошкільників 4–5 років* були *когнітивна, емоційно-ціннісна та поведінкова*. Під час проведення емпіричного дослідження орієнтувалися на схарактеризовані вище критерії та компоненти, та показники, враховували спрямованість дітей на творчі акти у малюванні.

У дослідженні взяли участь 35 дітей 4–5 років, які відвідують середню групу ЗДО; 11 вихователів цього ж закладу та 35 батьків вихованців. Було використано такі методи: бесіди з дітьми; експериментальні завдання творчого характеру з малювання, спостереження за процесом творчості у малюванні; анкетування вихователів і

батьків. Означені методи сприяли отриманню інформації про існуючий рівень знань і уявлень дітей 4-5-років про образотворчість, ставлення до малюнків та до самого себе, налаштованість на взаємодію з дорослими та практичні навички виконання образотворчих дій у малюванні, а також з'ясувати вплив з боку суспільного та сімейного виховання на розвиток художньої творчості дошкільників.

Здійснивши аналіз отриманих результатів ми з'ясували, що усім дітям п'ятого року життя добре знайома техніка малювання фарбами. Всі вони вказали, що малюнок – це мистецтво, оскільки він гарний. Проте лише половина опитаних дошкільників називали узагальнені художні образи, втілені на малюнках, зокрема «птаха, тваринку, їжачка, великого птаха та його маленьких діток, пори року». Стільки ж дітей виявили схильність до деталізації: «їжачок гріється на сонечкові, курочка прогулюється з курчатками, зима, зимовий ліс, осіннє дерево». Отже, не всі діти змогли ідентифікувати втілений художній образ, що вказує на брак у них відповідного досвіду.

Відсутність належного досвіду помічено й під час аналізу дитячих відповідей на можливі зображення художника: всі діти (100 %) назвали лише узагальнені образи, а велику кількість малюнків пояснювали тим, що художник любить малювати й робить це щодня. Крім того було з'ясовано, що діти молодшого дошкільного віку знають засоби, необхідні для малювання й одночасно біля 80 % з них володіють традиційними техніками зображення. Встановлено, що переважна більшість дошкільників відмітили, що окрім фарб і олівців на заняттях в ЗДО використовують фломастери, а вдома ще п'ята частина малюють долонькою, що їм дуже подобається.

Здійснивши аналіз отриманих результатів за *когнітивним компонентом*, констатували, що діти п'ятого року життя мають уявлення про зображувальну діяльність, розуміють зміст праці художника, розрізняють художні образи й знають техніки їх створення. Мистецтво, у переважній більшості, розуміють як малювання фарбами зображення й відмічають їх естетичну спрямованість (красивий малюнок). Найбільш улюбленим і зрозумілим для дітей є малювання. Серед технік більшою популярністю користуються у дошкільників малювання фарбами, олівцями, фломастерами, оскільки у них це добре виходить. Лише 20 % досліджуваних знає й використовує вдома нетрадиційні техніки створення зображень. Саме тому, на нашу думку, помітно обмеженість досвіду дітей щодо художніх образів та способів створення малюнків, знань про інші види мистецтва. Відмічено, що всі опитані у разі виникнення труднощів під час реалізації певного задуму очікують на допомогу дорослих.

За *емоційно-ціннісним компонентом* було виявлено, що діти 4–5 років життя у переважній більшості позитивно ставляться до художньо-естетичної творчості, проте більша їх частина, а це біля 80 % лише копіює зразок, наданий дорослими. Самодіяльність, елементи творчості проявляють лише 20 %. Це проявляється у самостійності, у прагненні зробити це незвичайним чином. Водночас, більшість вихованців середньої групи налаштовані на позитивний результат у зображувальній діяльності, люблять малювати, очікують допомоги від дорослих під час втілення задуму, їм подобаються власні малюнки, вони чекають на схвальну оцінку дорослих, їм властиве бажання стати художником. Дітей, яким властиві означене ставлення, виявлено близько 85%.

Решта досліджуваних невдоволені своїми результатами, адже дорослі постійно роблять їм зауваження й тому діти негативно ставляться до художньої творчості, зокрема малювання. На нашу думку, батьки та вихователі орієнтують дитину на високий стандарт якості, не зважаючи на те що це лише, діти, які пізнають світ, набувають досвіду. Тому дорослим варто вказувати на недоліки так, щоб не ображати та не пригнічувати дитину. На нашу думку, дорослі до кінця не розуміють, що дитяча творчість – це прояви у поведінці, зокрема у художній діяльності самобутності, своєрідності, прагнення відійти від зразка, виявити самостійність, створити щось по-своєму.

За *поведінковим компонентом художньої творчості* виявлено, що діти уважно слухали експериментатора перед виконанням завдання й з цікавістю розглядали зображувальні засоби. Було помітно також і захопленість процесом малювання. Зафіксовано звертання дітей до дорослого щодо уточнення образотворчих дій та прохання допомоги, що тлумачиться більшою мірою як прояви залежності, а не схильність до творчих дій. Встановлено, що діти позитивно реагували на схвальні відгуки експериментатора щодо результатів їх образотворчості, намагалися виправити

неточності у малюнку, на які вказав дорослий. У 15 % дошкільників виявили дещо інші тенденції: на малюнках ми побачили зовсім несхожі на інші зображення й вони повністю відрізнялися від зразка. Такі діти до дорослого не зверталися, натомість додали до своєї роботи незвичні елементи самостійно, без підказок експериментатора

Під час аналізу малюнків було помічено, що завдання 1 для дітей 5-го року життя виявилось легшим, що засвідчила їхня здатність добре передати художній образ. В цілому 20 % досліджуваних вирізнялися схильністю до реалістичного зображення: дотримувалися форми й пропорції, правильно передавали на малюнках деталі й колір, достатньо вірно розміщували його на аркуші паперу. Щодо завдання 2, то відсоток досліджуваних з реалістичним зображенням виявився меншим, лише 14 %.

Зафіксовано, що значна кількість дітей, біля 52 %, не змогли самостійно досягти мети у експериментальних завданнях, оскільки для них запропоновані техніки зображення виявилися незвичними, незнайомими. Самостійно виконали завдання біля 17 %. Значні труднощі при втіленні реалістичного образу мало біля 31 % дітей: не змогли виконати завдання, навіть з допомогою дорослого. В цілому можна зробити висновок, що дорослі недостатньо звертають увагу на прояви творчості у малюванні дітей під час навчання художніх вмінь, натомість вони надміру прив'язують увагу дітей до зразка, орієнтують на його копіювання. Тим самим гальмується розвиток здатності дошкільників до ініціативи, до отримання задоволення від процесу творення.

На основі узагальнення результатів за всіма методами дослідження, було здійснено розподіл дітей за рівнями розвиненості художньої творчості. Так, *високий рівень* характеризується тим, що дошкільник 4–5 років здатен підібрати й використати необхідні зображувальні матеріали, техніки, прагне до самостійного виконання поставленого перед ним завдання. За необхідності звертається за допомогою до дорослого під час роботи з незнайомими чи незвичними матеріалами. Отримує насолоду від власних художніх досягнень, з задоволенням обговорює отриманий результат. Очікує й радіє схваленню дорослим його творчості та засмучується, коли не зміг втілити художній образ, проте прагне з'ясувати причини успіху чи невдачі. *Середній рівень* розвиненості художньої творчості передбачає, що дитина 4–5 років використовує основні художні техніки та матеріали й очікує на допомогу дорослого під час виконання поставленого перед нею завдання. Отримує задоволення від своїх художніх досягнень, обговорює їх з дорослим, коли про це просять. Позитивно ставиться до схвалення його творчості дорослими. Засмучується своїм невдачам при малюванні художнього образу. Розуміє пояснення дорослим причин успіху чи невдачі у малюванні. *Низький рівень* розвиненості художньої творчості характеризується тим, що дитина 4–5 років невміло використовує основні художні техніки, матеріали, без дорослого до виконання завдання не береться. Радіє власним художнім досягненням, з обережністю ставиться до схвалення його творчості дорослими, уважно прислухається до порад. Дуже переживає свої невдачі у малюванні. Часто не розуміє пояснення дорослим причин успіху чи невдачі у образотворчих діях.

Здійснивши аналіз результатів дослідження вихователів ЗДО, дійшли висновку, що відсутні заходи співпраці з родинами вихованців з проблеми розвитку художньої творчості, а методи, які використовуються для навчання малювання, є усталеними для педагогічних працівників: показ, пояснення, демонстрація. Не було помітно використання новітніх технологій у навчанні дітей художньої творчості. Заходів, спрямованих на розвиток самодіяльності, елементів творчості, самостійності дітей у малюванні також бракує.

За результатами проведеного анкетування з вихователями ЗДО встановлено: ставлення педагогів до розвитку художньо-естетичної творчості й обсяг роботи, який вони здійснюють з дітьми середнього дошкільного віку з даної проблематики підпорядковується радше навчанню необхідних художніх умінь, ніж розвитку елементів креативності як базової особистісної якості.

71 % вихователів вказали, що вони не намагаються вдосконалювати у дітей художні вміння. Значний відсоток педагогів спрямовує свою увагу на засвоєння дошкільниками середньої групи обмеженої кількості технік роботи для зображення художніх образів, а тому зневажає на творчі прояви дітей. Лише невелика частина педагогів прагне збагатити художні вміння за рахунок розширення переліку технік, що сприятиме зростанню творчих проявів.

Втім, 57 % вихователів все ж підтримують бажання дітей й допомагають в оволодінні художніми техніками під час роботи над малюнком, а потім пропонують дітям самостійно обрати будь-яку з них, розв'язуючи творче завдання у самостійній художній діяльності. Натомість 43 % педагогічних працівників не звертають на це увагу, оскільки вважають, що діти мають їх опанувати самі, адже творчість носить самостійний характер.

Отже, результати дослідження педагогічних працівників ЗДО вказали, що вихователі недостатньо оцінюють потенціал художніх технік у розвитку дитячої художньої творчості, а тому використовують обмежений їх арсенал в освітньому процесі. Значна частина педагогів лише епізодично допомагають в опануванні ними дітьми 5-го року життя, формуючи художні вміння. Лише невелика кількість педагогів взаємодіють з даної проблеми з батьками вихованців середньої групи. Також не всі вихователі вірно розуміють саме явище дитячої творчості, хоча й підкреслюють її спрямованість на пізнання світу, але не достатньо усвідомлюють як її потрібно підтримувати.

Ставлення батьків до художньої творчості дітей та їхні виховні впливи у цьому контексті доповнили уявлення про загальні тенденції. Так, переважна більшість дорослих членів родин, а це 73 %, вважає, що найбільш улюбленим видом образотворчості дітей є малювання. При цьому значна кількість опитаних, а це біля 64 %, підтримує вдома дітей у їх набутті художніх умінь, спільно малюючи. 27 % дорослих членів родин разом з дітьми розглядають картинки, ілюстрації до казок, оповідань. 9 % батьків лише пропонують дітям зображувальні матеріали, не прикладаючи при цьому дієвих зусиль. При розгляданні малюнків вони рідко аналізують художній образ, способи його створення. Отже, більшість батьків не підтримують у дітей прояви творчості.

З'ясували, що переважна кількість дітей середнього дошкільного віку має достатньо засобів для творчості вдома, що є позитивним у плані підтримки творчих проявів у дітей, адже у них є можливість використовувати різні художні засоби у образотворенні. Одночасно постійне використання багатьох технік вдома відмітили 54 % респондентів, а 46 % дорослих зазначило, що звертаються до них зрідка. Як бачимо, близько половини батьків дотримується усталених поглядів на малювання, вважаючи традиційні техніки найбільш дієвим засобом дитячої образотворчості. Помічено, що техніки вихователів і дорослих членів родин, які вони використовують у роботі з дітьми, схожі, майже не різняться.

Значна частина батьків (73 %) відмітила, що діти дуже позитивно реагують на сумісні зображувальні дії у малюванні. Респондентів, натомість 9 % вказали, що їхній син чи то донька негативно ставляться до цього, просять їм не заважати й не обмежувати у зображувальній діяльності, а 18 % дорослих зазначили, що вони не можуть визначитися зі ставленням дитини до їх присутності чи відсутності під час художньої діяльності, адже для цього потрібно поспостерігати за сином чи донькою. Отже, близько третини батьків не цікавляться цією проблемою й не розуміють ролі дорослих у розвитку художньої творчості дітей.

Загалом, базуючись на даних дослідження, можна зробити висновок, що педагогічний вплив батьків на художню творчість дітей 4–5 років не є систематичним. Значна частина опитаних не цікавиться проблемою розвитку означеної активності дітей та має обмежені знання про художні техніки та невеликий досвід їх використання. Крім того, переважна більшість дорослих не взаємодіє у цьому питанні з педагогами ЗДО.

Висновки. Встановлено, що 18 % дітей 4–5 років характеризується високим рівнем розвиненості художньої творчості у малюванні, 52 % дошкільників – середнім, а 30 % вихованців середньої групи – низьким рівнем. Отже, 82 % дітей 4–5 років властивий недостатній рівень розвиненості художньої творчості у малюванні.

Визначено, що хоча дорослі й досить гарно орієнтуються у сутності дитячої образотворчості, розуміють її спрямованість у вихованців на пізнання світу, проте з'ясовано, що їх вплив на розвиток і вдосконалення творчості у малюванні дітей 4–5 років є обмеженим. Що підтверджується: відсутністю належної взаємодії між ЗДО й сім'ями дітей, браком знань про сучасні техніки й засоби малювання, особливості їх використання та відсутність у роботі з дітьми; переважання традиційних методів впливу на розвиток і вдосконалення художніх творчих дій дошкільників.

Література

1. Эстетика: словарь / под общ. ред. А. А. Беляева. Москва: Политиздат, 1989. 447 с.
2. Кириченко М. А. Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2002. 190 с.
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: навч. посібн. Київ: Кондор, 2006. 200 с.
4. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2013. 456 с.
5. Терещенко О. П. Розвиток творчості дошкільника в образотворчій діяльності: навч-метод. посібн. Київ: Світич, 2009. 112 с.
6. Половіна О. Мистецька освіта дошкільнят: свобода, творчість, інтеграція. *Дошкільне виховання*. 2019. № 5. С. 3.
7. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручн. / за заг. ред. Г. В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

Reference

1. *Ystetyka* [Aesthetics] (1989). (A.A. Beliaeva (Eds.)). Moskva: Polytyzdat [in Russian].
2. Kyrychenko, M.A. & Kyrychenko, I.M. (2002). *Osnovy obrazotvorchoi hramoty* [Fundamentals of image-creating literacy]. Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].
3. Kotliar, V.P. (2006). *Osnovy obrazotvorchoho mystetstva i metodyka khudozhnoho vykhovannia ditei* [Fundamentals of figurative art and methods of artistic creation of children]. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
4. Ponimanska, T.I. (2013). *Doshkilna pedahohika* [Preschool pedagogy]. Kyiv: Akademyvday [in Ukrainian].
5. Tereshchenko, O.P. (2009). *Rozvytok tvorchosti doshkilnyka v obrazotvorchii diialnosti* [Development of preschooler's creativity in visual arts]. Kyiv: Svitych [in Ukrainian].
6. Polovina, O. (2019). *Mystetska osvita doshkilniat: svoboda, tvorchist, intehratsiia* [Art education of preschoolers: freedom, creativity, integration]. *Doshkilne vykhovannia – Preschool education*, 5, 3 [in Ukrainian].
7. *Obrazotvorche mystetstvo z metodykoiu vykladannia v doshkilnomu navchalnomu zakladi* [Fine arts with teaching methods in a preschool educational institution]. (2010). (H.V. Sukhorukovoi (Eds.)). Kyiv: Vydavnychi Dim «Slovo» [in Ukrainian].

Pisotska L.

senior lecturer at the Department of Preschool Education
Nizhyn State Gogol University
lm.pisozkaja@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8856-7866

FEATURES OF THE FORMATION OF ARTISTIC CREATIVITY OF CHILDREN 4–5 YEARS OLD USING DRAWING IN THE CONDITIONS OF SCHOOL

The article examines the results of an empirical study of the development of artistic creativity in drawing in four- to five-year-old children. The development of drawing as one of the types of children's artistic activity was evaluated according to certain criteria: artistic perception and artistic-aesthetic emotions and feelings; independent and creative artistic actions; artistic-aesthetic evaluation, and cognitive, emotional-valuable, and behavioral were the structural components of the formation of four-five-year-old preschoolers' creativity in drawing.

The authors of the article focus on the general indicators of artistic creativity of children aged 4–5 years, which were focused on: enthusiasm for artistic activities, originality in creating artistic images in drawing. The study of the peculiarities of drawing as one of the types of artistic creativity of 4–5-year-old children took place on the basis of the methodology developed by the authors, which consisted of the following methods: conversations with children; experimental tasks of a creative nature in drawing, observation of the process of creativity in drawing; survey of educators and parents.

It was found that the vast majority (30 %) of 4–5-year-old preschoolers are characterized by a low level of development of artistic creativity, which is manifested in their artistic activity, 53 % of four-five-year-old children have an average level of artistic creativity. The least number of four- to five-year-old preschoolers (17 %) were found, who have a high level of artistic creativity. In total, 83 % of children of the middle group of SEN are characterized by an insufficient degree of formation of artistic creativity in drawing. Studying educational influences on the development and improvement of artistic creativity, it was found that teachers of special education do not sufficiently assess the potential of drawing in the development of children's creativity and use a limited arsenal of tools in the educational process. The vast majority of educators only sporadically help four- to five-year-old children master the most significant means of drawing, forming the artistic skills of preschoolers, and very few educators cooperate in this regard with children's parents. Only a small number of teachers interact with parents of middle school students on this issue. Also, not all educators correctly understand the very phenomenon of children's creativity, although they emphasize its focus on learning about the world, but they are not sufficiently aware of how it should be supported

The educational influence of parents on the artistic creativity of 4–5-year-old children cannot be called systemic. The vast majority of adults are not interested in the development of children's creativity in drawing, only about half of parents are interested in expanding the means of drawing. At the same time, a small part of the children's parents is determined to cooperate with teachers of special education in this context of the educational process.

Key words: artistic creativity, artistic creativity of children 4–5 years old, visual activity, drawing, formation of artistic creativity of preschoolers.